

Het maken en gebruiken van beeld- en geluidsopnames door zorgverlener en patiënt

Een toetsing aan het regelgevend kader voor gegevensbescherming

Dr. Evelien DELBEKE

Advocaat

Gastprofessor Universiteit Antwerpen

Samenvatting

Door de technische evoluties, in alle contexten en dus ook in de gezondheidszorg, zijn persoonlijke gegevens steeds ruimer beschikbaar. In reactie op deze digitalisering zien we de laatste decennia regelgeving om de persoonsgegevens te beschermen, waaronder de welbekende GDPR of AVG. In het raam van deze nieuwe regelgeving is het in de eerste plaats interessant om te onderzoeken of en in welke mate een zorgverlener (beeld)opnames mag maken van een patiënt om die vervolgens te gebruiken. Maar ook omgekeerd rijst de vraag of en in welke mate een patiënt een (geluids)opname mag maken van het gesprek met een zorgverlener en in bevestigend geval, waarvoor deze opname dan mag worden gebruikt. Deze bijdrage behandelt beide vragen.

Résumé

Le progrès technique aidant, la disponibilité des données à caractère personnel ne cesse de s'étendre, dans tous les contextes et, partant, dans les soins de santé. En réaction à cette numérisation, on a vu apparaître au cours des dernières décennies des réglementations visant à protéger ces données, la plus connue étant le RGPD (GDPR en anglais). Dans le cadre de cette nouvelle réglementation, il est en premier lieu intéressant d'examiner si et dans quelle mesure un prestataire de soins peut faire des enregistrements (vidéo) d'un patient pour les utiliser ensuite. Mais, inversement, la question se pose de savoir si et dans quelle mesure un patient peut faire un enregistrement (audio) de son entretien avec un prestataire de soins et, dans l'affirmative, à quelles fins il peut l'utiliser. La présente contribution aborde ces deux questions.

Inleiding

1. De laatste decennia gaat steeds meer aandacht naar de bescherming van de privacy van personen. Getuige zijn onder

meer aanvankelijk de Europese richtlijn over gegevensverwerking en de uitwerking daarvan in de Belgische wet van 1992, met als kers op de taart de vandaag overbekende (niet alom geliefde) Algemene Verordening Gegevensbescherming of *General Data Protection Regulation*¹ (hierna AVG), die sinds 25 mei 2018 van toepassing is. De toegenomen aandacht valt te verklaren vanuit de evolutie dat persoonlijke gegevens door technologische evoluties steeds ruimer beschikbaar – en dus ook gemakkelijker te misbruiken – zijn. Met onze smartphones hebben we de mogelijkheid om eender waar instant beeld- en geluidsopnames (heimelijk) te maken en deze wijd te verspreiden. Deze evolutie is ook merkbaar in de context van gezondheidszorg, waarin de digitalisering nieuwe en nuttige mogelijkheden maar ook gevaren creëert, zowel voor de patiënt als voor de zorgverlener.

Deze bijdrage behandelt de vraag in hoeverre een zorgverlener een beeld- en/of geluidsopname van een patiënt kan maken en gebruiken, maar ook omgekeerd in hoeverre een patiënt een gesprek met zijn zorgverlener (heimelijk) kan opnemen en kan gebruiken in bijvoorbeeld een gerechtelijke procedure. Het artikel is een uitvloeisel van een (deel van een) voordracht die ik in 2017 gaf voor de provinciale raad West-Vlaanderen van de Orde der arts en patiënt. Daarin werd onder meer een uitspraak van het Hof van Cassatie besproken, waarin het Hof het cassatieberoep afwees tegen een arrest dat oordeelde dat een heimelijke opname van een gesprek tussen advocaat en cliënt, door de cliënt kon worden gebruikt als bewijsmiddel in een klacht met burgerlijke partijstelling tegen de advocaat. Een transponering naar de context arts-patiënt deed mij besluiten dat ook een door de patiënt (heimelijk) opgenomen gesprek als bewijsmiddel kan worden aangevoerd in een procedure tegen de arts. Dit arrest en bericht zorgden voor heel wat commotie² en leidden zelfs tot een advies van de Nationale Raad van de Orde der arts³ over dit topic.

1. Verord. EU 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van de richtlijn 95/46/EG.
2. Zie o.m. De Standaard, "Patiënt mag heimelijke opnames inzetten tegen arts", 4 mei 2017; De Morgen, "Patiënt mag stiekeme opnames gebruiken tegen arts", 4 mei 2017; De Specialist, "Spoedartsen: vertrouwelijkheid en heimelijkheid gaan niet samen", 24 mei 2017.
3. NATIONALE RAAD VAN ORDE DER ARTSEN, "Persbericht: geluidsopname van een gesprek tussen een patiënt en een arts zonder medeweten van deze laatste", 6 mei 2017, www.ordomedic.be.